

DR. MARIA ŠKOF, ODVETNICA



*Poznavanje  
evropskega  
prava  
je nujno*

Z vstopom Avstrije v Evropsko unijo je postalo zelo pomembno tudi poznavanje evropskega prava, ki je postalo obvezni predmet tudi v okviru študija. Medtem ko se zdi, da je starejšim kolegom pravnikom včasih bolj kot ne odveč, so mlajši kolegi, ki so se z evropskim pravom srečali že na univerzi, do tega pravnega področja bolj odprti. Evropsko pravo in pravni korak čez meje nista več le sanje.

Tudi za odvetniško pisarno GRILC VOUK ŠKOF je evropsko pravo postalo stalnica pravnega svetovanja, saj ima lahko neupoštevanje evropskega prava hude posledice za stranke.

Na geografskem območju radija 230 km zračne linije, merjeno iz Celovca, ležijo Zagreb, Ljubljana, Maribor, Varaždin, Trst, Videm in Salzburg. Če upoštevamo radij merjen od Dunaja, zajema območje delovanja: severno Italijo do Bocena (ita. Bolzano, nem. Bozen) in Padove, vso Slovenijo, velik del Hrvaške, dele Bosne in Hercegovine in južni del Nemčije do Münchna. Na tem geografskem območju živi približno šestnajst milijonov ljudi, govori se sedem jezikov in velja sedem pravnih redov. Vse države, z izjemo Bosne in Hercegovine, so članice EU. Evropsko pravo je tako rekoč vsakdanji kruh odvetnika, ki deluje na tem območju.

Če govorimo o evropskem pravu, pa to nikakor ne pomeni, da obstaja enoten zakonik evropskega prava za vsa posamezna pravna področja, ki bi se uporabljal namesto nacionalnega prava, kot sta med drugim

obligacijski zakonik, družinsko pravo itd. Nacionalno pravo in evropsko pravo se dopolnjujeta, slednje pa obsega skoraj vsa področja vsakdanjega življenja. Preden odvetnik oceni primer, mora preveriti mednarodno pristojnost sodišč in veljavno pravo. Ni namreč nujno, da so za posamezno pravno zadevo vedno pristojna avstrijska sodišča in da se vedno uporablja avstrijsko pravo. Zaradi predpisov evropskega prava je bil dopolnjen celo Obči državljanski zakonik (ABGB), ki je generacijam pravnikov nad dvesto let predstavljal Sveto pismo prava. Če odvetnik to dejstvo spregleda ali evropskega prava ne pozna, ima to zanj lahko hude posledice, tudi odškodninsko odgovornost.

**Hrom slovenski turnirski konj, slovensko-bosanska razveza zakonske zveze v Avstriji in dva koroška dimnikarja v prepiru za območje delovanja**

Lahko bi menili, da slovenski turnirski konj nima veliko opraviti z evropskim pravom. Preprosta kupna pogodba o nakupu turnirskega konja bo seveda predmet Občega državljanskega zakonika. Toda lahko se motimo, če je prodajalka iz Slovenije. Kupljen turnirski konj je bil namreč hrom in kot tak se ni mogel več udeleževati niti tekem, kaj šele zmagovati. Zato je želel avstrijski kupec sodno izpodbijati sklenjeno kupno pogodbo. Vložil je tožbo pri pristojnem Okrajnem sodišču v Beljaku in zahteval razveljavitev pogodbe na osnovi avstrijskega Občega državljanskega zakonika. Ob tem pa je spregledal, da gre za čezmejni primer in da je treba najprej v skladu z Uredbo Rim I proučiti,

katero pravo velja za predmetni spor. Dodatno bi bilo treba na osnovi Uredbe Bruselj I preveriti, katero sodišče je mednarodno pristojno.

Ker je tožnik prezrl, da za ta primer velja slovensko pravo, je vložil tožbo, a zahtevki so bili po veljavnem slovenskem pravu v trenutku vložitve tožbe že zastarani. Zastaralni rok za uveljavljanje z mote znaša v Sloveniji eno leto in v Avstriji tri leta. Garancijske zahtevke zaradi napak je treba v Sloveniji uveljavljati v roku šestih mesecev in v Avstriji v roku dveh let.

In kako ravnati v družinskih zadevah? Nič nenavadnega ni, kadar partnerji iz različnih držav sklenejo zakonsko zvezo, se preselijo v Avstrijo, kjer si ustvarijo družino in pridobijo premoženje, nato pa se razidejo in želijo razvezati. Preden se ugotavlja, kateremu partnerju kaj pripada, je treba proučiti, po katerem pravu se sploh obravnava zahtevke in katero sodišče je mednarodno pristojno.

Da bi v primeru dveh koroških dimnikarjev, ki sta se pravedala zaradi geografskega območja ometanja, lahko veljala tudi evropska Direktiva o storitvah, si verjetno v trenutku, ko je avstrijsko vrhovno sodišče postopek prekinilo in zastavilo predhodno vprašanje na Sodišču Evropske unije v Luksemburgu, ni mislil noben od udeleženi dimnikarjev. Ti so od nekdaj imeli geografsko zaščiteno območje delovanja. Tožena stranka je ometala na območju tožnika, ki je zaradi tega zoper toženo stranko vložil opustitveno tožbo. Bistveno za vprašanje, ali je geografsko zaščiteno ob-

močje delovanja sploh dopustno, je odvisno od odgovora na vprašanje, katere naloge izvaja dimnikar. Za varnostne naloge v zvezi z zaščito pred požarom in ognjem je geografsko zaščiteno območje upravičeno, za izvajanje klasičnih dimnikarskih storitev pa ne, je odločilo Sodišče Evropske unije v Luksemburgu.

### **Evropsko pravo kot merilo nacionalnih predpisov**

Ker nacionalni predpisi in ukrepi zaradi prednosti evropskega prava pred nacionalnim ne smejo biti v neskladju s pravom EU, služi slednje kot merilo v postopku preverjanja nacionalnih določil in ukrepov. Posebno pomembna merila so: prosti pretok blaga, prosto gibanje delavcev, pravica do ustanavljanja, prosti pretok storitev, prosti pretok kapitala in prepoved diskriminacije. Monopol glede preverjanja in razlage evropskega prava ima Sodišče Evropske unije v Luksemburgu. Njegove odločitve ne veljajo samo za konkretni primer, ampak na osnovi načela *erga omnes* za celotno Evropsko unijo.

V postopkih, ki jih navajamo v nadaljevanju, je odvetniška pisarna GRILC VOUK ŠKOF zastopala stranke pred Sodiščem Evropske unije v Luksemburgu.

### **Amalia Valeško ali »25 cigaret je meja«**

Amalia Valeško, dolgoletno sodelavko odvetniške pisarne GRILC VOUK ŠKOF, pozna veliko ljudi na južnem Koroškem. Takoj po vstopu Slovenije v EU smo želeli v pisarni na praktičnem primeru preveriti, kako deluje evropsko pravo.

Avstrijo so tedaj že dalj časa motile nizke cene cigaret in goriva, ki so privedle do t. i. turizma za name-ne nakupa cigaret in goriva, zaradi česar je Avstrija Slovenijo vseskozi pozivala, naj zapre brezcarinske trgovine na meji in zviša cene goriva. Ne nazadnje je Avstrija omejila uvoz cigaret iz Slovenije, Slovaške in Madžarske za lastne potrebe na 25 cigaret na osebo. V mednarodnem primeru je dovoljen uvoz 200 cigaret. Ali so avstrijska določila v skladu s prostim pretokom blaga?

Gospa Valeško je v Sloveniji kupila paket 200 cigaret in ga prijavila na mejni carinski postaji, da bi plačala davek na tobak. Pristojni uradnik je bil precej začuden, saj je davek na tobak znašal samo 16,80 evra in tudi obrazca ni bilo tako preprosto izpolniti.

Nacionalni postopek pred Neodvisnim finančnim senatom (Unabhängiger Finanzsenat) je bil prekiniten in začel se je postopek predhodnega odločanja pred evropskim sodiščem. Čeprav je to menilo, da ne obstaja diskriminacija v primerjavi z uvozom cigaret iz tretjih držav, je bil to prvi postopek predhodnega odločanja po vstopu Slovenije v Evropsko unijo.

### **»Casino ob meji«**

Avstrijski zakon o igrah na srečo določa, da morajo tuje igralnice, ki želijo v Avstriji oglaševati svoje storitve, prej pridobiti soglasje avstrijskega Ministrstva za finance. Igralnice v Sloveniji se nahajajo blizu meje, vanje pa radi zahajajo tudi Avstrijci. Avstrija načeloma ne prepoveduje oglaševanja igralnic iz drugih držav

članic, vseeno morajo te najprej pridobiti soglasje Ministrstva za finance, čeprav evropsko pravo dopušča korespondenčno opravljanje storitev, kar pomeni, da ne prejemnik ne ponudnik storitve ne zapustita svoje države, ampak da mejo »prestopi« le storitev, kot je to v primeru oglaševanja. Evropsko sodišče je sledilo argumentom Avstrije in menilo, da je pridobitev soglasja Ministrstva za finance upravičena iz razlogov varovanja igralcev. Mnogi avstrijski gostje slovenskih igralnic ne delijo tega mnenja, saj zelo cenijo njihovo ponudbo.

### **Bail-in – Kotnik ali delničarji in vlagatelji, prosim, pristopite k plačilu**

Ta izraz iz finančnega sveta, za katerega smo prvič slišali v času bančne krize leta 2008, pomeni, da so morali delničarji in vlagatelji zaradi bančne krize pristopiti k plačilu. Naložbe in podrejene obveznice so bile v skladu s sporočilom Komisije o pomoči bančnemu sektorju razveljavljene in spremenjene v kapital. Šele nato so bili dopustni državni ukrepi za reševanje finančnih institucij.

Interes vlagateljev je običajno visok dohodek, prav tako visoke obresti, ki pa jih je bilo mogoče v zadnjih desetletjih iztržiti le z visoko tveganimi produkti. A tudi banke zanimajo vlaganja in tako so razvile različne produkte, ki so v vlagateljih vzbujali prepričanje, da gre za varno finančno naložbo z visokim dobičkom. Tukaj ni govor o depozitih, ampak o naložbah. Zaradi posledic, ki jih je prinesla bančna kriza, je morala tudi Slovenija reševati banke in grozilo je celo, da bo spre-

jeta pod evropski »reševalni dežnik«, ukrep, ki si ga ne želi noben nacionalni bančni sistem. Nešteti vlagatelji so z odrejenim preoblikovanjem naložb v slovenskih bankah v kapital izgubili svoje naložbe. Bili so jezni in zahtevali nadomestilo. Slovensko ustavno sodišče je zato uvedlo postopek predhodnega odločanja.

Reševanje finančnih institucij v krizi, ki je bilo povezano s tem, da so delničarji in vlagatelji izgubili denar, ni povzročilo jeze le v Sloveniji, ampak tudi na Cipru, v Španiji in v Grčiji. Zanimivo je, da so bile prizadete tudi italijanske banke, vendar je Italija pred začetkom veljavnosti evropskih predpisov uvedla merodajne korake, zaradi katerih je lahko banke reševala z državnimi ukrepi, brez jeze in nervoze, ki sta bili navzoči v Sloveniji.

### **Čepelnik – ali meja ostane ali pa vendarle ne!**

Primer Čepelnik je tipičen primer, ki kaže, da naj bi prosti pretok storitev koristile tudi obmejne regije, mala podjetja in potrošniki in da je z evropskim pravom možno postopati proti diskriminatornim ukrepom Republike Avstrije.

Avstrijskemu naročniku, ki živi v Šmihelu ob Pliberku, je bilo naloženo plačilo varščine v višini odprtega plačila po pogodbi zaradi morebitnih prekrškov slovenskega izvajalca z argumentom, da »ima izvajalec svoj sedež v drugi državi članici«. S tem je moral avstrijski naročnik že pred izvedbo del in pred zapadlostjo plačila plačati ta znesek okrajnemu glavarstvu. Nevšečnosti, ki so s tem povezane, so jasne: naročnik je vse plačal, a delo ni

bilo zaključeno, izvajalec del pa ni prejel plačila. Avstrijski naročnik in slovenski izvajalec sta med seboj oddaljena osemnajst kilometrov. Med njima je avstrijsko-slovenska državna meja. Do leta 1918 sta bila oba kraja v skupni občini Libuče.

Poleg vsebinskih vprašanj, ki so bolj podrobno obravnavana v prispevku *Kako je postal prosti pretok storitev stalnica mojega pravnega življenja*, je postopek zanimiv tudi zato, ker se je pred Sodiščem Evropske unije vodil v slovenskem jeziku. Vsi državljani EU se namreč lahko pred javnimi organi in sodišči sklicujejo na uradne jezike, ki se uporabljajo v določenih državah oz. delih države. Tako lahko vsi državljani EU v postopkih pred Okrajnim sodiščem v Pliberku, ki leži na dvojezičnem območju, uporabljajo (tudi) slovenski jezik.

Primer pa je zanimiv tudi zato, ker je v pravnem postopku zaradi plačila postalo bistveno vprašanje upravnega prava, namreč, ali je varščina, ki jo je plačal avstrijski naročnik, v skladu s pravom EU in je postopek predhodnega odločanja začelo civilno sodišče. To je dopustno, saj lahko vsako nacionalno sodišče zastavi predhodno vprašanje, če je mnenja, da je to vprašanje bistveno za odločitev, vendar je to dejstvo presenetilo marsikaterega avstrijskega uradnika, avstrijske organe in avstrijska sodišča.

Evropsko sodišče je razveljavilo avstrijski ukrep prepovedi izplačila in plačila varščine s strani naročnika in ga opredelilo za nesorazmernega.

Odločba Čepelnik je prva odločba Sodišča Evropske unije, s katero je sodišče avstrijsko protidumpinško zakonodajo opredelilo za nesorazmerno in izreklo, da je namen zakona, ki ga Avstrija neprestano navaja – namreč preprečevanje plačnega dumpinga in varovanja konkurence – le navidezen, saj zakon služi zgolj postavljanju ovir in zaščiti avstrijskega trga pred ponudniki iz drugih držav članic. V skupni Evropi pa je merodajen skupni in ne domači trg.

### **Maksimović ali večmilijonske upravne kazni zaradi formalnih prekrškov**

Tudi postopek Maksimović se tako kot postopek Čepelnik nanaša na avstrijski Zakon o prepovedi plačnega in socialnega dumpinga, zato zadeva predvsem ponudnike storitev iz drugih držav članic. Zakon predvideva zelo visoke kazni in načelo kumulacije, zlasti za formalne prekrške. Plačni dumping je nedopusten in ga je treba preganjati, vendar v večini primerov ne gre za plačni dumping.

V konkretnem primeru Maksimović se je hrvaško podjetje zavezalo, da bo izvajalo dela za veliko avstrijsko podjetje. Vrednost naročila je znašala 1,5 milijona evrov. Za izvedbo del je podjetje občasno v Avstrijo napotilo 217 delavcev. V okviru kontrole je finančna policija hrvaškemu izvajalcu očitala, da na delovišču nima »plačne dokumentacije«, pri čemer je treba opozoriti, da je bila zahtevana dokumentacija v urejeni obliki posredovana finančni policiji v roku dveh ur.

Ker je prvotno podjemno pogodbo pristojni avstrij-

ski zavod za zaposlovanje (AMS) prekvalificiral v posredovanje delovne sile, je bil tudi avstrijski naročnik obvezan, da ima plačno dokumentacijo na razpolago na delovišču. Ker ima avstrijsko podjetje več članov uprave, so se kazni množile glede na število članov uprave, tako da je bila na prvi stopnji zaradi manjkajoče plačne dokumentacije na delovišču izrečena upravna globa v skupni višini 23.271.000 evrov ali nadomestna zaporna kazen v trajanju 15.316 dni ali 42 let (!). Dodatno so bili odmerjeni stroški postopka v višini 10 odstotkov, kar v tem primeru znaša 2,3 milijona evrov. Če bi bila naročilo in pogodba sklenjena z avstrijskim podjetjem, bi kazen znašala največ 26.851 evrov.

Pri tem je treba poudariti, da ni natančno opredeljeno, kateri dokumenti veljajo za »plačno dokumentacijo«. Finančna policija od tujih ponudnikov storitev pod nazivom »plačna dokumentacija« zahteva dokumente, kot je npr. davčna kartica, ki pa je bila v Avstriji odpravljena že leta 1993. Od pomožnih delavcev npr. zahtevajo spričevala o zaključeni poklicni izobrazbi, prezrejo pa dejstvo, da so delavci pomožni ravno zato, ker niso zaključili poklicne izobrazbe.

Astronomsko visoke kazni nasprotujejo načelu, da morajo biti kazni sorazmerne. Evropsko sodišče je v okviru javne obravnave celo vprašalo zastopnika Republike Avstrije o nesorazmerju med prekrškom in kaznijo, in ali ne bi bilo smiselno, da bi država članica pred sklenitvijo takega zakona predlog še enkrat kritično proučila in premislila. Tudi v primerih hude

goljufije, kot nazadnje v zadevah BAWAG in HYPO-Kärnten/Koroška, so odmerjene kazni znašale manj kot deset let. Celó za kaznivo dejanje hude telesne poškodbe znaša kazen v Avstriji od enega do petnajst let, ne glede na to, ali je storilec poškodoval eno ali sto oseb.

### **Drugi postopki pred Sodiščem Evropske unije**

Tudi trenutno pred Sodiščem Evropske unije poteka več postopkov, v katerih stranke zastopa pisarna GRILC VOUK ŠKOF.

Od začetka veljavnosti Uredbe o varstvu osebnih podatkov Sodišče Evropske unije anonimizira postopke, ki se nanašajo na zasebnike. Postopki so, poleg opravilne številke, označeni s kombinacijo črk, ne pa več z imenom kot doslej. V prihodnje pravniki, ko bomo govorili o sodbah Evropskega sodišča in načelih, ki jih je v določenih sodbah izreklo, ne bomo več govorili o Van Gend en Loos, Costa ENEL, Cassis de Dijon, Francovich, Kotnik, Valeško, Maksimović, Elektrobudowa ipd., torej o imenih, ki nepravnikom zvenijo kot gesla tajnega združenja, ampak o zadevah EX, DY ali DX. Kako bo to zaživeló med pravniki, pa bomo šele videli.

### **Praktične izkušnje na Sodišču Evropske unije**

Neprecenljivega pomena pri vodenju postopkov pred Sodiščem Evropske unije je znanje o tem, kako poteka delovanje sodišča. Pisarna GRILC VOUK ŠKOF je imela to možnost. Odvetnica Maria Škof je tam opravila prakso, vendar v nasprotju z drugimi pripravniki ni bila

rosno mlada, ampak je že usvojila določena znanja in izkušnje. To možnost imajo tudi nacionalni sodniki, če govorijo francosko. Postopek predhodnega odločanja se od nacionalnega pravnega ali kazenskega postopka bistveno razlikuje. To ni kontradiktorni postopek, v katerem se zaslišujejo stranke ali priče, čeprav je izpraševanje sodnikov lahko zelo neizprosno. Poleg tega so odvetniki obvezani nastopati v togah. Seznanost stroškov ni treba predložiti, o stroških postopka odloča predložitveno sodišče. V izjemnih primerih se odobri tudi brezplačna pravna pomoč.

Postopki predhodnega odločanja se vodijo v jeziku postopka pred nacionalnim sodiščem, ki je postopke prekinilo, čeprav je delovni jezik sodišča francoščina. Ob tem so vsi jeziki enakovredni. Pri pripravi vlog je treba upoštevati, da je potrebno vse vloge prevesti v francoski jezik. Pomembno je namreč, da niso razumljive le v jeziku, v katerem so sestavljene, ampak tudi v prevodu. Okrajšave je treba obrazložiti, medtem ko morajo biti stavki kratki in jedrnatí. Enako velja tudi za ustno predstavitev v okviru obravnave. Pridobljene izkušnje so neprecenljive za vodenje postopkov in določanje procesne strategije.

UNSERE KANZLEI  
IN GRAZ

NAŠA PISARNA  
V GRADCU



**Lagergasse 57a**  
Eingang Grieskai

**A-8020 Graz/  
Graz**

Tel.: +43 (0)316 72 22 20  
Fax: +43 (0)316 72 22 20 330